

Anna Kraus, Renata Wilczek

Biblioteka Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki

kraus@biblos.pk.edu.pl

wilczek@biblos.pk.edu.pl

OD TINLIB DO KOHA – DOSTOSOWANIE ZASAD OPRACOWANIA ZBIORÓW ZWARTYCH W BIBLIOTECE POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ DO WYMOGÓW NOWEGO SYSTEMU BIBLIOTECZNEGO

Słowa kluczowe: biblioteki instytutowe, format MARC 21, hasła wzorcowe, Koha, opracowanie formalne, TINLIB, Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna

Streszczenie: W rozdziale opisano najistotniejsze problemy związane z konwersją danych z systemu TINLIB (brak formatu MARC 21) do systemu Koha (przypisanie danych rekordu bibliograficznego w TINLIB do odpowiednich pól formatu MARC 21, ewentualne dostosowanie pól do konwersji). Przedstawiono istniejące w Koha szablony poszczególnych typów dokumentów (przede wszystkim druków zwartych), hasła wzorcowe oraz rekordu egzemplarza. Ze szczególną uwagą omówiono stosowanie w Bibliotece Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej jako podstawowego języka informacyjno-wyszukiawczego w opracowaniu rzeczowym. Szerzej zaprezentowano także opracowanie formalne i rzeczowe zbiorów bibliotek instytutowych PK. W podsumowaniu odniesiono się do kwestii wykorzystania różnych pól lokalnych w Koha dla indywidualnych potrzeb opracowania zbiorów w Bibliotece PK. Pokazano też proces przygotowania rekordu egzemplarza dokumentu zwanego w Koha do udostępniania.

1. Wprowadzenie

W **rozdziale** omówiono wybrane aspekty konwersji danych z systemu bibliotecznego TINLIB do systemu Koha. Odniesiono się także do innych zagadnień związanych z pracą w nowym systemie.

Biblioteka Politechniki Krakowskiej (BPK) w latach 90. rozpoczęła poszukiwania oprogramowania obsługującego całość prac bibliotecznych. Wybrano brytyjski zintegrowany system biblioteczny TINLIB. Rok 1993 był okresem testowania

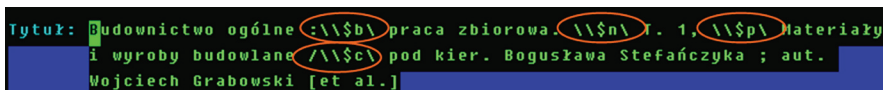
pierwszych modułów systemu TINLIB. W 1994 r. w BPK rozpoczęto jego wdrażanie. Poszczególne funkcje w TINLIB realizowane były w osobnych, lecz w pełni zintegrowanych modułach, takich jak: gromadzenie, katalogowanie, wyszukiwanie (OPAC), udostępnianie, gromadzenie wydawnictw zwartych, gromadzenie i opracowanie czasopism, wymiana danych z i do innych systemów oraz generator raportów (wydruków statystycznych itp.). Możliwości tego systemu okazały się ograniczone w stosunku do obecnych wymogów pracy w bibliotece. W związku z tym podjęto decyzję o przygotowaniu i wdrożeniu nowego systemu. Prace nad dostosowaniem systemu Koha trwały około dwóch lat. W sierpniu 2014 r. nastąpiła konwersja danych do nowego systemu. Następstwem tych działań było zakończenie prac bibliotecznych w systemie TINLIB.

2. Konwersja danych z TINLIB do Koha

2.1. Rekord bibliograficzny

Wybór systemu opartego na formacie MARC 21 wymagał dużej uwagi przy pracach przygotowawczych do konwersji danych. System TINLIB nie obsługiwał formatu MARC 21, jednakże pola formularza do wprowadzania danych zawierały dopowiedzenia umożliwiające konwersję. Dopowiedzenia były umieszczone przy opisie katalogowym i składały się z podpól formatu MARC 21 oraz etykiet pól. Część danych z rekordów, dzięki zastosowanym oznaczeniom pól i podpól, udało się prawidłowo przekonwertować do formatu MARC 21. Na rysunku 1 zaprezentowano wypełnione pole Tytuł w formularzu rekordu bibliograficznego w TINLIB z zaznaczonymi podpolami odpowiadającymi podpolom w formacie MARC 21 (\$b, \$n, \$p, \$c).

Rysunek 1. TINLIB a zapis danych w formacie MARC 21 – rekord bibliograficzny

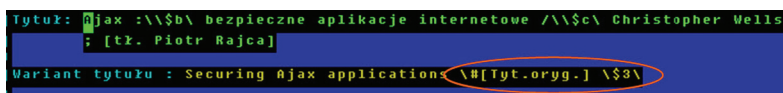

Tytuł: Budownictwo ogólne :\\\$b\\ praca zbiorowa. \\\$n\\ t. 1. \\\$p\\ Materiały i wyroby budowlane /\\\$c\\ pod kier. Bogusława Stefańczyka ; aut. Wojciech Grabowski [et al.]

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Rysunek 2 przedstawia wygląd pola Wariant tytułu w TINLIB z dopowiedzeniem określającym rodzaj wariantu, w tym przypadku tytułu oryginalnego: \\#[Tyt. oryg.]\\\$3\\.

Rysunek 2. TINLIB a zapis danych w formacie MARC 21 – rekord bibliograficzny

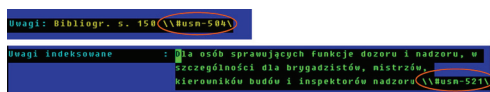


```
Tytuł: Ajax : bezpieczne aplikacje internetowe / Christopher Wells  
; [tł. Piotr Rajca]  
Variant tytułu : Securing Ajax applications \#[tł.org.] \${3}
```

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Innym przykładem (rysunek 3) są pola zawierające Uwagi, Uwagi indeksowane, Uwagi katalogujące z dopowiedzeniem z konkretną etykietą pola ze strefy 5XX, np. `\#usm-504\`.

Rysunek 3. TINLIB a zapis danych w formacie MARC 21 – rekord bibliograficzny


```
Uwagi: Bibliogr. s. 358 \#usm-504\  
Uwagi indeksowane : Dla osób sprawujących funkcje dozoru i nadzoru, w  
szczególności dla byrgadzistów, mistrzów,  
kierowników budów i inspektorów nadzoru \#usm-521\
```

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Ważną kwestią było przygotowanie Etykiety rekordu (000) i Danych kontrolnych (008). Przy konwersji należało ustalić, jakie wartości przyjąć dla poszczególnych rodzajów konwertowanych dokumentów zwartych. W polu 008 przy przenoszeniu danych zastosowano kilka niestandardowych rozwiązań. Wynikało to z faktu, że przy tworzeniu rekordu bibliograficznego w TINLIB nie było możliwości uzupełniania danych podawanych zwykle w polach 000 i 008 formatu MARC 21. Dlatego też dane z rekordu bibliograficznego posłużyły do wygenerowania zawartości tych pól. Niektóre z rozwiązań to np.:

- data wprowadzenia rekordu to data konwersji,
- data publikacji to data pobrana z pola Rok wydania,
- kod materiałów z imprezy pobrany z pola Typ publikacji,
- język tekstu pobrany z pola Język.

Kolejnym zadaniem przy konwersji było przeanalizowanie całego formularza rekordu bibliograficznego na potrzeby formatu MARC 21. Na rysunkach 4 i 5 zaprezentowano formularz rekordu bibliograficznego w TINLIB. Obok nazw pól zapisano etykiety pól formatu MARC 21, do których przekonwertowano dane.

Rysunek 4. TINLIB a pola formatu MARC 21 – rekord bibliograficzny

Tytuł:	245
Oznaczenie odpowiedzialności :	095
Wariant tytułu :	246
Autor :	100
Redaktor :	700
Ciało zbiorowe :	110
Konferencja/Synpozum :	111
Wydanie :	250
Wydawca :	260 \$b
Nr wydawcy :	260 \$a
Miejsce wydania :	260 \$c
Rok wydania :	020, 920
ISBN :	
Opis fizyczny :	300
Oprawa :	505
Cena :	
Język :	008 / 35-37
Nośnik informacji :	bez konwersji
Typ publikacji :	008 / 29, 080
Dane dodatkowe :	

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Widoczne jest, że w większości jedno pole w TINLIB odpowiada jednemu polu z formatu MARC 21. Do pól 260, 490, 830 formatu MARC 21 dane pobrano z więcej niż jednego pola w systemie TINLIB.

Rysunek 5. TINLIB a pola formatu MARC 21 – rekord bibliograficzny cd.

Sygnatura (kod) :	*** Na półce	} Rekord egzemplarza
Klasa pozycji :		
Nie do wypożyczeń I? :		
Do rezerwacji? N :		
Biblioteka filialna :	Biblioteka	}
Lokalizacja dokumentu :		
Symbol klasyfikacji :	080	} 490, 830
Znak miejsca :	094	
Tytuł serii nienumerowanej :		
Tytuł serii numerowanej :		
Numer w obrębie serii :	490, 830 \$v	} 490, 830 \$v
Uwagi :	504, 534, 538	
Uwagi katalogującego :	856, 500	
Hasło przedmiotowe :	691, 692	
Hasło tezauryusa :	080	
Uwagi indeksowane :	500, 501, 502, 505	
Źródło :	040	

Źródło: TINLIB T-Series v 3.0 (interfejs bibliotekarza).

2.2. Kartoteki haseł wzorcowych

Następnym etapem prac podczas konwersji było przygotowanie kartotek haseł wzorcowych. Należało analogicznie jak w rekordzie bibliograficznym przyporządkować konkretne pola z formularza w TINLIB do konkretnych etykiet pól formatu MARC 21 oraz ustalić wartości wskaźników. W kartotekach wzorcowych w TINLIB nie stosowano żadnych dopowiedzeń (tj. etykiet pól oraz podpól z formatu MARC 21), co utrudniało konwersję rekordów. Dane, których nie udało się dopasować do formatu MARC 21, zostały przeniesione do pól lokalnych. W systemie TINLIB kartotekę haseł wzorcowych dla nazw osobowych, haseł korporatywnych i imprezy budowało się, wypełniając identyczny formularz. System tworzył oddzielne indeksy do wyszukiwania dla wyżej wymienionych grup. W wyniku konwersji danych z kartotek wzorcowych z TINLIB do Koha została przejęta następująca liczba rekordów: hasło osobowe – ok. 67 tys.; hasło korporatywne – ok. 12 tys.; hasło imprezy – ok. 5 tys.; hasło symbol UKD – ok. 5 tys.

Poniższy przykład (rysunek 6) to formularz dla nazwy osobowej w systemie TINLIB oraz etykiety pól z formatu MARC 21, do których przeniesiono dane. Analogicznie wyglądały prace przy przygotowaniu rekordów pozostałych kartotek haseł wzorcowych do konwersji (tj. korporatywnych, imprez, UKD).

Rysunek 6. TINLIB a format MARC 21 – rekord khw nazwa osobowa

Nazwisko/Nazwa :	Krysicki, Włodzimierz	100 (\$a, \$c, \$d)
(1905-2001)		
Znane też jako :		
Forma preferowana :		
Forma niepreferowana :	Krysicki, W.	400
Autor bibl. prac. PK :		
Tytuły naukowe :		
Uwagi ogólne :		
Sprawowane funkcje :		
Nota biograficzna:	Prof.; matematyka	667
	statystyka. (Politech. Łódzka).	
Narodowość :	PL	bez konwersji
Daty biograficzne:		
Związki z innymi hasłami :		
Autor	-	
Książek :	Analiza matematyczna w	
zadaniach : \\\$b\ dla techników i		
przyrodników. \\\$n\ Cz. 1 / \\\$c\ Wł.		
Krysicki, L. Włodarski		
Źródło :	Analiza matematyczna w zadaniach :	
	dla techników i przyrodników. Cz. 1 / Wł.	
	Krysicki, L. Włodarski. - Warszawa, 1950	670
Źródło :	CKHM	

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Na rysunku 7 przedstawiono wygląd tego hasła po konwersji do systemu Koha. W prezentowanym poprawnie przekonwertowanym hasle wypełnione są pola 100, 400, 667 i 670.

Rysunek 7. Koha – rekord khw nazwa osobowa

The screenshot displays three records from the Koha catalog interface, each with a header bar showing the fields 0, 1, 4, and 6. The records are as follows:

- Record 1:**
 - 100 1# - Hasło rekordu - nazwa osobowa
 - a Nazwa osobowa Krynicki, Włodzimierz
 - d Daty biograficzne (1905-2001).
- Record 2:**
 - 400 1# - Trop „zob.” - nazwa osobowa
 - a Nazwa osobowa Krynicki, W.
- Record 3:**
 - 667 ## - Uwaga ogólna nie przeznaczona do prezentacji publicznej
 - a Uwaga Prof., matematyka, statystyka. (Politech.Łódźka).
 - 670 ## - Źródło, w którym znaleziono informacje
 - a Źródło informacji Analiza matematyczna w zadaniach : dla techników i przyrodników. Cz. 1 / Wł. Krynicki, L. Włodarski. - Warszawa, 1950.
 - 670 ## - Źródło, w którym znaleziono informacje
 - a Źródło informacji CKHW

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Formularze kartotek wzorcowych w TINLIB stwarzały katalogującym bibliotekarzom duże możliwości wykorzystania informacji i ich wzajemnych powiązań (np. powiązanie hasła imprezy z hasłem korporatywnym). Z punktu widzenia użytkownika i bibliotekarza rozszerzało to zakres wyszukiwania. Niestety, przy konwersji nie wszystkie dane udało się zachować, co wynikało z braku odpowiednich pól w formularzach formatu MARC 21.

2.3. Konwersja danych – wybrane problemy

W wyniku pewnych ograniczeń systemu TINLIB niektóre elementy opisów bibliograficznych zostały błędnie przekonwertowane do formatu MARC 21 (np. brak możliwości rozróżnienia w TINLIB rekordów, w których nie powinno być hasła głównego 100). Poniżej (rysunek 8) zilustrowano jeden z takich przykładów, w którym dokument miał więcej niż trzech autorów i użyto zgodnie z zasadami (obowiązującymi do 2014 r.) określenia *et al.* Sposób zapisu w TINLIB hasła dla pierwszego autora spowodował, że podczas konwersji zostało wygenerowane pole 100.

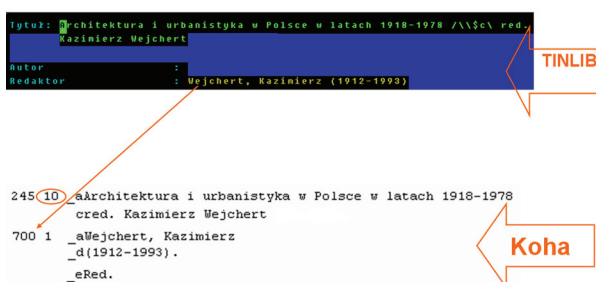
Rysunek 8. Problemy podczas konwersji – hasło autorskie

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 i Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Innym przykładem są dokumenty, w których nie ma hasła głównego (1XX), tylko dodatkowe (7XX). W tym przypadku hasła trafiły do właściwych pól, jednak wskaźniki w polu 245 pozostały błędne (rysunek 9).

Rysunek 9. Problemy podczas konwersji – hasło autorskie

Źródło: TINLIB T-Series v 3.0 i Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Specyfika budowy formularza rekordu bibliograficznego w TINLIB spowodowała wystąpienie wyżej wymienionych problemów. Ograniczenia czasowe związane z przygotowaniem i wdrożeniem nowego systemu Koha nie ułatwiły poszukiwania rozwiązań dla lepszych efektów konwersji. W związku z tym założono, że korekta błędów zostanie wykonana w toku pracy w nowym systemie, z wykorzystaniem jego możliwości.

2.4. Konwersja danych – opracowanie rzeczowe

Równolegle z przygotowaniem rekordów bibliograficznych i khw z punktu widzenia opracowania formalnego, trwały prace nad adaptacją opracowania rzeczowego w TINLIB do stworzenia khw UKD w nowym systemie.

Do sierpnia 2014 r. w BPK stosowano dwa języki informacyjno-wyszukiwawcze: UKD i Tezaurus (hasła oparte na tablicach UKD, rysunek 10).

Rysunek 10. Języki informacyjno-wyszukiwawcze stosowane w BPK

Symbol klasyfikacji: 624
 Symbol klasyfikacji: 69

Hasło tezaurya: Inżynieria lądowa. Roboty ziemne. Fundamentowanie. Tunele. Mosty. Budownictwo naziemne.
 Hasło tezaurya: Przemysł budowlany. Materiały. Elementy i roboty budowlane.

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (OPAC).

Podczas opracowania rzeczowego w TINLIB wypełniano trzy pola: Typ publikacji, Symbol klasyfikacji, Hasło tezaurya. Wszystkie te pola były powtarzalne i posiadały kartoteki. W systemie Koha istnieje jedna kartoteka wzorcowa Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej (zawiera symbole z Tablic pomocniczych oraz Tablic głównych, rysunek 11).

Rysunek 11. Kartoteka haseł wzorcowych UKD w Koha

Tablice główne

Opis skrócony	Używany w		
Tablice UKD: 519.611.64.74:624.04 [+ewent.539.3/6] Metoda elementów skończonych.	Szczegóły	222 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.04(075) Statyka konstrukcji budowlanych - podręczniki.	Szczegóły	211 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.04 Statyka konstrukcji (budowlana). Projektowanie budowlane.	Szczegóły	939 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.042.41 Obciążenie wiatrem. Ciśnienie i ssanie.	Szczegóły	2 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.042.7 Obciążenia i naprężenia - działanie trzęsienia ziemi. Wytrzymałość na siły wywołane przez trzęsienie ziemi.	Szczegóły	43 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.042 Obciążenia i naprężenia konstrukcji - obliczanie.	Szczegóły	224 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.044 Obliczanie deformacji (odkształcenia).	Szczegóły	2 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: 624.046 Stateczność. Sztwność. Obciążenia dopuszczalne w mechanice budowli.	Szczegóły	181 records(s)	Modyfikuj Scal

Tablice pomocnicze

Opis skrócony	Używany w		
Tablice UKD: (438-13) Polska południowa.	Szczegóły	45 records(s)	Modyfikuj Scal
Tablice UKD: (438) Polska.	Szczegóły	70 records(s)	Modyfikuj Scal

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Podczas konwersji danych z TINLIB do Koha ustalono, że do utworzenia khw UKD wykorzystane zostaną dwa pola z kartoteki dla haseł tezaurya, tj. pole Hasło tezaurya oraz Informacja o zakresie. W kartotece UKD w Koha pole 153 zawiera podpole \$a z symbolem klasyfikacji oraz podpole \$j z dopowiedzeniem. W rekordzie bibliograficznym pole 080 dotyczy opracowania rzeczowego. Analogicznie do rekordu khw UKD zawiera ono podpole \$a i \$j (rysunek 12).

Rysunek 12. Tworzenie khw UKD w Koha

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 i Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Kolejno przedstawiono zapis symboli klasyfikacji UKD w obu systemach (rysunek 13). W TINLIB symbole są w osobnych polach z dopisanym symbolem z Tablic pomocniczych, a przy zapisie zachowany jest porządek poziomy. Dodatkowo wypełnione jest pole Typ publikacji oraz Hasło tezaursusa. W Koha zapis wygląda inaczej, tj. symbole główne i pomocnicze zapisywane są z zachowaniem porządku pionowego.

Rysunek 13. TINLIB a Koha – opracowanie rzeczowe

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 i Koha wersja 3.17 (OPAC).

Przygotowując się do konwersji rekordów dla haseł tezaurya na khw UKD, założono, że w pierwszej kolejności pobrane zostaną najbardziej szczegółowe symbole pochodzące z rekordów tezaurya. W następnej kolejności – dane z pola Typ publikacji i na końcu ewentualnie symbole z Tablic pomocniczych, wyodrębnione z symbolu UKD w opisie bibliograficznym zapisanego w polu Symbol klasyfikacji. W TINLIB część rekordów bibliograficznych posiadała wypełnione pole Symbol klasyfikacji, Typ publikacji, a brak było haseł tezaurya (który tworzony był od lat 90.). Ten sposób tworzenia khw UKD spowodował, że niektóre rekordy bibliograficzne (gdzie w TINLIB brakowało haseł tezaurya) w wyniku konwersji w Koha posiadają tylko klasyfikację na podstawie danych pobranych z pola Typ publikacji, tj. symbol z Tablic pomocniczych. Innym przykładem jest sytuacja, w której dane pobierane z pola Typ publikacji oraz wyodrębniony z pola Symbol klasyfikacji symbol Tablic pomocniczych powtarzały się, co spowodowało, że w Koha także wyświetlały się w dwóch polach 080. Wynikało to ze specyficznej budowy formularza w TINLIB, gdzie do opracowania rzeczowego były wykorzystywane trzy różne pola, oraz z decyzji, że konwersji podlegają dane z wszystkich tych pól. Obydwa omówione przypadki pokazuje rysunek 14.

Rysunek 14. Koha – opracowanie rzeczowe

Analiza drgań samowzbudnych układów modelujących proces obróbki przeciągaczami śrubowymi / Andrzej Świder.
Świder, Andrzej
 Rodzaj publikacji: Książka
 Wydawca: Rzeszów : [s.n.], 1973
 Opis: [1], 269 k. : rys. : 30 cm
Klasyfikacja: (043) - Prace dyplomowe, doktorskie, dysertacje
 Uwaga dotycząca dysertacji: Praca doktorska. Politechnika Krakowska. Wydział Mechaniczny, 1973. Promotor: prof. dr hab. inż. Zbyszek Stojak.

Akustyka budowlana / Tadeusz Zakrzewski.
Zakrzewski, Tadeusz (budownictwo) ; **Politechnika Śląska (Gliwice).** Wydawnictwo [pbl]
 Rodzaj publikacji: Książka
 Seria: Skrypt - Politechnika Śląska: 2040
 Wydawca: Gliwice : Wydaw. Politech. Śląskiej, 1997
 Opis: 318, [1] s. : rys. : 24 cm.
Klasyfikacja: 534.84 - Akustyka pomieszczeń
Klasyfikacja: 534.83 - Organia i ich zwalczanie. Osłabianie drgań. Tłumienie drgań. Zwalczanie hałasu
Klasyfikacja: 628.517 - Ochrona przed szkodliwym wpływem drgań
Klasyfikacja: 699.84 - Zabezpieczenia od wstrząsów i dźwięków
Klasyfikacja: (075.8) - Podręczniki dla szkół wyższych. Skrypty
Klasyfikacja: (075) - Podręczniki szkolne i akademickie

Źródło: Koha wersja 3.17 (OPAC).

Na rysunku 15 przedstawiono wygląd rekordu z opracowaniem rzeczowym w OPAC, w TINLIB i w Koha. W TINLIB wypełnione jest pole Typ publikacji, Symbol klasyfikacji i Hasło tezaurya. Brak jest widocznego powiązania między symbolem a tezaurem do tego symbolu, co wynikało z ograniczeń systemowych. Sytuacja ta uległa poprawie po konwersji. Zgodnie z oczekiwaniami, w Koha każdy symbol

widoczny jest z dopowiedzeniem. Taki zapis opracowania rzeczowego jest bardziej czytelny i pomocny dla użytkownika.

Rysunek 15. Koha – opracowanie rzeczowe

Tytuł: Roboty ziemne, drogi, ulice : przepisy projektowania technicznego wraz z komentarzem / Janusz Cieśliński, Tomasz Kulpa

Typ publikacji: Podręczniki

Symbol klasyfikacji: 349.442(075.8)

Symbol klasyfikacji: 624.13(075.8)

Symbol klasyfikacji: 625.77.8(075.8)

Symbol klasyfikacji: 69-048.23(075.8)

Hasło tezaursusa: Budowa dróg twardej. Budowa dróg gruntowych.

Hasło tezaursusa: Geotechnika. Mechanika gruntów. Roboty ziemne.

Hasło tezaursusa: Prawo budowlane.

Hasło tezaursusa: Przepisy budowlane praktyczne.

Roboty ziemne, drogi, ulice : przepisy projektowania technicznego wraz z komentarzem / Janusz Cieśliński, Tomasz Kulpa.

Cieśliński, Janusz (1937-) ; **Kulpa, Tomasz** ; **Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki. Instytut Architektury Krajobrazu** ; **Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki. Wydawnictwo pbi** .

Klasyfikacja: 625.77.8 - Budowa dróg twardej. Budowa dróg gruntowych

Klasyfikacja: 624.13 - Geotechnika. Mechanika gruntów. Roboty ziemne

Klasyfikacja: 349.442 - Prawo budowlane

Klasyfikacja: 69-048.23 - Przepisy budowlane praktyczne

Klasyfikacja: (075.8) - Podręczniki dla szkół wyższych. Skrypty

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 i Koha wersja 3.17 (OPAC).

Problemy dotyczące opracowania formalnego i rzeczowego stanowiły istotę w pracach przygotowawczych do konwersji, głównie dla bibliotekarza i informatyka. Kolejnym ważnym zagadnieniem było przygotowanie dokumentu pod kątem udostępnienia go użytkownikowi. W tym celu należało zadbać o właściwą konwersję danych zawartych w polach rekordu egzemplarza.

3. Rekord egzemplarza

Przygotowując rekord egzemplarza do konwersji, oprócz typowych informacji w nim zawartych (np. status, sygnatura, kod kreskowy), należało pamiętać o nietypowych, specyficznych danych wypełnianych na potrzeby naszej biblioteki (np. lokalizacja).

Integralnymi częściami BPK są: oddziały przy Wydziale Mechanicznym, filia w Domu Studenckim nr 4 oraz oddziały znajdujące się w Pawilonie Bibliotecznym. W związku z położeniem poszczególnych jednostek bibliotecznych konieczne było odpowiednie oznaczenie lokalizacji w rekordzie egzemplarza. Na rysunku 16 przedstawiono fragment formularza dotyczący egzemplarza w TINLIB z rozwiniętą listą możliwych lokalizacji dokumentu.

Rysunek 16. TINLIB – rekord egzemplarza

<pre> Sygnatura (kod) : 100000000615 *** Na półce Klasa pozycji : do wypożyczenia-60 dni Nie do wypożyczeń I? : Do rezerwacji? N : Biblioteka filialna : Biblioteka Lokalizacja dokumentu : Dom Studencki nr 4 Znak niejsca : DS-14362 </pre>	<pre> API Podr. Bibl. Systemowy Biblioteka WM Biblioteka WM (Czytelnia) BWM Podr. Czytelnia Czasopism Czytelnia DS-4 Czytelnia Główna Czytelnia Profesorska Dom Studencki nr 4 DS-4 Gabinet Dyrektora Gabinet Z-cy Dyrektora KHW Library Oddział Bibl. Zakładowych Oddział Czasopism Oddział Gromadzenia Oddział Informacji Oddział Opracowania Oddział Udostępniania Reprografia Sekretariat Z-A-1 Z-A-3 Z-A-6 Z-A-7 Z-A-8 Z-A-22 Z-A-24 Z-A-25 </pre>
---	---

Źródło: TINLIB T-Series 3.0 (interfejs bibliotekarza).

Analogicznie, podczas wypełniania danych w rekordzie egzemplarza w Koha należało pamiętać o uzupełnieniu czterech podpól: Kod kolekcji, Biblioteka macierzysta, Obecna biblioteka, Lokalizacja. Dla odróżnienia lokalizacji książek i czasopism, lokalizacje czasopism mają oznaczenie [CZ] po docelowej nazwie (rysunek 17).

Rysunek 17. Koha – fragment rekordu egzemplarza

0 - Status wycofania	<input type="text"/>	
1 - Status zagubienia	<input type="text"/>	
2 - Klasyfikacja	Universal Decimal Classification	
3 - Dodatkowy materiał	<input type="text"/>	
4 - Status zniszczenia	<input type="text"/>	
7 - Status "Nie do wypożyczenia"	<input type="text"/>	
8 - Kod kolekcji	<input type="text"/>	
a - Biblioteka macierzysta	BPK	BPK (czasopisma) BPK (książki) BWM (czasopisma) BWM (książki) DS4 (czasopisma) DS4 (książki) PB (czasopisma) PB (książki) Reference
b - Obecna biblioteka	BPK	BPK BWM DS-4 Pawilon Biblioteczny
c - Lokalizacja	API Podr. Bibl. Systemowy Biblioteka Wydziałowa Book Cart BWM Podr. Czytelnia BWM Czytelnia BWM [CZ] Czytelnia Czasopism Czytelnia Czasopism [CZ] Czytelnia DS-4 Czytelnia Główna Czytelnia Profesorska Czytelnia Profesorska [CZ] Gabinet Dyrektora Gabinet z-cy Dyrektora Księgozbiór podręczny (KHW) [CZ] Księgozbiór podręczny (Oddział Bibl. Zakł.) Księgozbiór podręczny (Oddział Czasopism) Księgozbiór podręczny (Oddział Gromadzenia) Księgozbiór podręczny (Oddział Informacji [CZ]) Księgozbiór podręczny (Oddział Informacji Naukowej) [CZ] Księgozbiór podręczny (Oddział Opracowania) Księgozbiór podręczny (Oddział Udostępniania) Magazyn BPK Magazyn BWM Magazyn Czytelnia BWM [CZ] Magazyn Czytelnia Czasopism [CZ] Magazyn Czytelnia Główna [CZ] Magazyn DS-4 Magazyn DS-4 [CZ] Reference Sekretariat	

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

W celu rozszerzenia dostępu do informacji o zbiorach znajdujących się w bibliotekach instytutowych i zakładowych, Rektor PK wydał polecenie służbowe (nr 2 z 22 lutego 2011 r.) dotyczące katalogowania książek nabytych po 1 stycznia 2011 r. zgodnie z ustaloną procedurą. Oddział zbiorów zwartych BPK zobowiązany jest do opracowania formalnego i rzeczowego tych dokumentów, z pominięciem modułu Gromadzenie. Zbiory te nie są udostępniane w BPK. W systemie użytkownik znajdzie informację, która biblioteka instytutowa, zakładowa udostępnia dany egzemplarz.

Na rysunku 18 przedstawiono wypełniony rekord egzemplarza dla dokumentu z biblioteki instytutowej, zakładowej. Istotne są tu pola: Status, Lokalizacja, Identyfikator Zasobu (w polu tym wklejany jest odpowiedni link), Uwaga niepubliczna (tj. symbol biblioteki) oraz Typ dokumentu.

Rysunek 18. Rekord egzemplarza w Koha dla dokumentu z biblioteki wydziałowej

Modyfikuj egzemplarz #1774 / Barcode 100000264315

0 - Status wycofania	<input type="text"/>
1 - Status zagubienia	<input type="text"/>
2 - Klasyfikacja	Universal Decimal Classification <input type="text"/>
3 - Dodatkowy materiał	<input type="text"/>
4 - Status zniszczenia	<input type="text"/>
7 - Status "Nie do wypożyczenia"	Nie do wypożyczenia <input type="text"/>
8 - Kod kolekcji	BPK (książki) <input type="text"/>
a - Biblioteka macierzysta	BPK <input type="text"/>
b - Obecna biblioteka	BPK <input type="text"/>
c - Lokalizacja	Biblioteka Wydziałowa <input type="text"/>
d - Data nabycia	2014-08-30 <input type="text"/>
g - Cena zakupu	<input type="text"/>
o - Sygnatura	77 Wymagane
p - Kod kreskowy	100000264315 Wymagane
u - Identyfikator Zasobu (URI)	[C]http://www.biblos.pk.edu.pl/biblioteki_institutowe#
x - Uwaga niepubliczna	[C] <input type="text"/>
y - Typ dokumentu	Biblioteka Wydziałowa <input type="text"/> Wymagane
z - Uwaga publiczna	<input type="text"/>

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Link wklejany w podpole \$u (Identyfikator Zasobu URI) jest widoczny w OPAC jako informacja odsyłająca użytkownika do danych biblioteki, w której dostępny jest dokument (rysunek 19).

Rysunek 19. Rekord egzemplarza w Koha OPAC dla dokumentu z biblioteki wydziałowej

Typ dokumentu	Bieżąca lokalizacja	Kolekcja	Sygnatura	uri
Biblioteka Wydziałowa	BPK Biblioteka Wydziałowa	BPK (książki)	77	Udostępniane w Bibliotece C

Miejsce	Godziny otwarcia	Kontakt
C Biblioteka Wydziałowa Budynek WITCh, parter, pok. 5	pn. 11.00-14.30 wt. 10.00-11.30 śr. 9.00-12.30 czw. 9.00-13.30 pt. 9.00-11.00	Natalia Syrek nsynek@chemia.pk.edu.pl 12 628-27-62

Źródło: Koha wersja 3.17 (OPAC).

Rejestrowanie dokumentów zwartych z bibliotek instytutowych i zakładowych wynika z nadziei na współpracę w przyszłości w ramach jednego systemu bibliotecznego.

4. Pola lokalne w Koha – wykorzystanie

W systemie Koha istnieją pola, które dają możliwość uwzględnienia specyficznych wymagań biblioteki. Podczas konwersji starano się zachować jak najwięcej danych zawartych w systemie TINLIB. Część informacji charakterystycznych dla BPK została przeniesiona do pól lokalnych. Poniżej zaprezentowano niektóre z przypadków.

BPK w 2006 r. rozpoczęła przygotowania do wprowadzenia wolnego dostępu do zbiorów. W związku z tym w rekordzie bibliograficznym w TINLIB wypełniano pola Oznaczenie odpowiedzialności (nazwa osobowa lub początek tytułu) i Znak miejsca (symbol ogólny, na podstawie UKD). Podczas konwersji ustalono, że dane te zostaną przeniesione do wybranych pól lokalnych, tj. 094 i 095.

W rekordzie bibliograficznym zostały wykorzystane pola 691 (dla oznaczenia nowości) i 692 (dla rejestracji nabytków zagranicznych). Wykorzystano także pola lokalne 592, 593, do których w wyniku konwersji trafiły uwagi dotyczące konkretnego egzemplarza (np. informacje o uszkodzeniu, braku karty tytułowej lub dodatku, rysunek 20).

Rysunek 20. Pola lokalne w Koha

094 ## - Znak miejsca

a Znak miejsca 711.4/8

095 ## - Oznaczenie odpowiedzialności

a Oznaczenie odpowiedzialności GEHL J.

691 ## - LOCAL SUBJECT ADDED ENTRY--GEOGRAPHIC NAME (RLIN)

a Geographic name VN-2013/06/21

692 ## - Książki zagraniczne

a Książki zagraniczne NN-2013 kwartał 2

593 ## - Uwaga lokalna

a Uwaga lokalna W egz. W-78582 brak dwóch płyt CD i minisłowniczka.

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

W rekordzie egzemplarza wykorzystano podpole Uwaga publiczna do zaznaczenia informacji o dodatkach, np. CD. W efekcie dane zapisane w tym podpolu drukują się na rewersie, co jest istotne w związku z udostępnianiem egzemplarza użytkownikowi.

W rekordach khw dla zapisu danych lokalnych w nowo edytowanych rekordach stosuje się pole 940 (uwagi niepubliczne). Dla uwag z pozostałych pól, które nie zostały oznaczone w konwersji, wykorzystano pola 943 (uwagi publiczne) i 944 (uwagi niepubliczne). W kartotece wzorcowej UKD wykorzystano pole 699 dla zapisu kodu typu symbolu.

Zaletą systemu Koha są duże możliwości wykorzystania pól lokalnych dla indywidualnych potrzeb biblioteki. Ponadto system pozwala na powiązanie z osobnymi aplikacjami WWW.

5. Koha – przekazywanie do magazynu

Po zmodyfikowaniu rekordu egzemplarza (wybraniu odpowiednich lokalizacji i ustawieniu statusu) następuje moment przekazania książki do magazynu (rysunek 21). Na podstawie tych danych drukowana jest lista sygnatur (uszeregowane wg lokalizacji i numeru inwentarza, wraz z informacją o ewentualnych dodatkach). Wyjątkiem są opracowywane zbiory bibliotek zakładowych, które przekazuje się na podstawie formularza zdawczo-odbiorczego. Poniżej zaznaczono podpole, które po aktywacji generuje datę przekazania.

Rysunek 21. Koha – przekazywanie do magazynu

Kod kreskowy 100000275689
Informacje o egzemplarzu *(Modyfikuj egzemplarz)*

Biblioteka macierzysta:	BPK
Typ dokumentu:	Książka
Kolekcja:	BPK (książki)
Sygnatura egzemplarza:	W-87254
Koszt zastąpienia:	62.10

Statuses

Obecna lokalizacja:	BPK
Status wypożyczenia:	
Bieżące prolongaty:	
Status zagubienia:	
Status zniszczenia:	
Wycofany?:	Nie

Historia

Data zamówienia:	24/10/2014
Dostawca:	KSIĄŻKI: GŁÓWNA KSIĘGARNIA NAUKOWA
Data akcesji:	22/10/2014
Numer Faktury:	842/14P
Razem wypożyczeń:	<i>(Zobacz historię wypożyczeń egzemplarza)</i>
Ostatnio widziano:	27/10/2014
Ostatnio wypożyczony:	
Uwaga (publiczna):	<input type="text"/>

Inwentarz

Numer inwentarza:	87254
Księga inwentarzowa:	BPK: Inwentarz [W]
Numer akcesji:	BPK-B-366/2014
Akcja:	<input type="button" value="Przełącz i wróć do księgozbioru"/> (lokalizacja: BPK-MAG) → <input type="button" value="Data przekazania: 29/10/2014 (lokalizacja: BPK-MAG)"/>

Źródło: Koha wersja 3.17 (interfejs bibliotekarza).

Kolejnym etapem jest drukowanie list książek przekazywanych do odpowiednich oddziałów bibliotecznych. Do tego celu wykorzystano stworzoną na potrzeby BPK aplikację, do której pobierane są szczegółowe dane z systemu. Na ich podstawie generowana jest lista sygnatur (rysunek 22).

Rysunek 22. Drukarka list inwentarzowych

Forma interfejsu aplikacji do drukowania list inwentarzowych. Zawiera ona pola do wyboru lokalizacji, daty przekazania, sygnatury oraz opcje wydruku i podglądu.

Źródło: Wewnętrzny system w BPK.

Moment przekazania książek do odpowiednich jednostek to ostatni etap pracy nad opracowaniem formalnym i rzeczowym dokumentu w oddziale zbiorów zwartych BPK. Oczywiście w tekście skupiono się tylko na wybranych czynnościach przygotowawczych prowadzących do wdrożenia nowego systemu Koha. Należy zaznaczyć, że wszystkie etapy wymagały ścisłej współpracy bibliotekarzy, bibliotekarza systemowego oraz informatyka.

6. Uwagi końcowe

W rozdziale przedstawiono najistotniejsze problemy, które pojawiły się podczas prac nad konwersją danych z systemu TINLIB do Koha. Wydaje się, że proces ten w znacznym stopniu przebiegł pomyślnie. Błędy, których nie dało się uniknąć (z powodu ograniczeń systemowych oraz czasowych), są systematycznie naprawiane.

Obecnie uwaga katalogerów koncentruje się na uzupełnianiu konwertowanych rekordów bibliograficznych o hasło dla tłumacza (w TINLIB nie było możliwości tworzenia takiego hasła), uzupełnianiu Danych kontrolnych (008) o brakujące informacje, tworzeniu tytułu ujednoliconego, uzupełnianiu rekordów bibliograficznych o opracowanie rzeczowe, dopracowaniu kartotek khw oraz rozpoczęciu współpracy z NUKAT.

Bibliografia

Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla książki (2012). Red. Kamila Grędzińska. Wyd. 3 zm. i popr. Warszawa: SBP.

Instrukcja katalogowania książek w zautomatyzowanym systemie bibliotecznym „TINLIB”, lipiec 1998 [do użytku wewnętrznego].

Lenartowicz Maria (2008). *Przepisy katalogowania książek. Cz. 1, Opis bibliograficzny*. Polska Akademia Nauk – Biblioteka w Warszawie. Warszawa: SBP.

Paluszkiewicz Anna (2009). *Format MARC 21 rekordu kartoteki haseł wzorcowych: zastosowanie w Centralnej Kartotece Haseł Wzorcowych NUKAT*. Wyd. 2 zm. Warszawa: SBP.

Polecenie Służbowe nr 2 Rektora Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki z dnia 22 lutego 2011 r. znak R.0201-14/11 w sprawie centralnej informacji o zasobach bibliecznych systemu biblieczno-informacyjnego Politechniki Krakowskiej. <http://bip.pk.edu.pl/index.php?ver=0&dok=1042> [odczyt: 15.10.2015].

TINLIB – kartoteka haseł wzorcowych. Hasła osobowe i korporatywne, lipiec 1998 [do użytku wewnętrznego].